

Za in proti privatizaciji – drugič

V naslovu sem besedo »drugič« dodal zato, ker sem na SINTEZI na to temo pred nedavnim že objavil komentar pod naslovom "[Zajtrk pri Angelci](#)". Od takrat so podporniki privatizacije svoje aktivnosti precej okrepili – pa ne zgolj s peticijo za privatizacijo –, s tem pa so sprožili potrebo, da se javnosti dodatno predstavlja argumente o njeni škodljivosti oziroma boljše rečeno o škodljivosti razprodaje državnega premoženja. To me je spodbudilo, da se s svojimi, nekoliko drugače predstavljenimi pogledi na ta problem ponovno oglašam.

Privatizacija je ta čas eno od vprašanj, ki javnost močno razdvaja. Splošno razpravo o njej je spodbudila odločitev vlade, da bo Telekom prodala, čeprav je njen predsednik pred volitvami zagotavljal, da tega vlada, če jo bo on vodil, ne bo storila. Prodaji Telekomu številni nasprotujemo predvsem zaradi treh razlogov. Najprej zato, ker gre za strateško podjetje in taka podjetja prodajajo tujcem praviloma le države, ki jih krasi oznaka »banana republika«. Drugič zato, ker naj bi Telekom podobno kot ljubljansko letališče prodali nemškemu državnemu podjetju, taka prodaja pa si bolj kot privatizacija zasluži oznako »sodobna kolonizacija«. In tretjič zato, ker se glede na dosedanje izkušnje upravičeno dvomi, da bo prodaja izvedena po postopku, ki zadostno varuje koristi naše države in ga ne obremenjujejo specifični interesi navez s koruptivnim navdihom.

Najbolj aktivni zagovorniki privatizacije – predvsem gre za neoliberalno usmerjeno skupino intelektualcev - so svoje argumente, zakaj je ta koristna in potrebna, predstavili v peticiji, ki jo občani v velikem številu podpisujejo. V njej najdemo en sam tehten argument v prid privatizacije, ta pa je, da je država slab upravljavec. To pa ni zgolj njihov argument, saj ga podobno izpostavljamo tudi nasprotniki privatizacije. Ko gre za sedanje upravljanje državnega premoženja torej obe strani soglašata, da te pomembne naloge ne izvajamo dobro. Pri odgovoru, kako ta nadvse resen problem sanirati, pa sta na povsem različnih bregovih: nasprotniki privatizacije se zavzemajo za učinkovitejše upravljanje državnega premoženja, podporniki pa za njegovo razprodajo. Na trditev, da je država na sploh slab upravljavec, nasprotniki privatizacije odgovarjamo z argumentov, da nam nudi Nemčija lep zgled, kako naj se državno premoženje dobro upravlja; če bi ta ne bil tehten, naših strateških podjetij gotovo ne bi prodajali nemškemu podjetju, ki jih večinsko upravlja njihova država. Pomislekov nekaterih, da so Nemci že genetsko bolj vešč dobrega upravljanja kot smo za hlapce primerni Slovenci, ne gre jemati resno in so žaljivi.

To, da je država na splošno slab upravljavec, torej ni tehten argument, zakaj na bi Telekom, v katerem je naša država večinski (zaokroženo 70%) lastnik, prepustili v upravljanje nemški državi. In kaj naj bi bil bolj prepričljivo govorilo za tako ravnanje? Vsaj nekateri bodo zadovoljiv odgovor našli v obsežnem intervjuju s češkim ekonomistom z imenom Vladimir Dlouhy, ki ga je Delo 31.1.2015 objavilo v svoji sobotni prilogi. Ta gospod je kot svetovalec zaposlen pri znameniti ameriški banki Goldman Sachs, ki ima med drugim izjemne zasluge, da je Grčija zašla v skrajno težko dolžniško krizo in je znana tudi po tem, da izplačuje svojim sodelavcem za njihove plenilske uspehe bajne nagrade. Gospod je bil pred kratkim v Sloveniji in nam javno sporoča, zakaj moramo Telekom prodati. Tako pravi, citiram: »...če bi bil politik, bi skušal kljub kritikam ostati načelen in bi vztrajal pri privatizaciji 15 podjetij, ki jih je parlament že potrdil...« (Že večkrat slišano, ali ne?) Ne pozabi tudi povedati, da so Čehi svoj telekom najprej tudi prodali tujcem, a so ga kasneje ponovno odkupili, vendar to pot tega ni storila država, pač pa njihova najmočnejša finančna skupina. Pa še to nam sporoča, da je neoliberalizem z globalizacijo naredil veliko dobrega, saj naj bi v Indiji ljudje danes bolje živeli kot so pred 30 leti. Zamolčal je sicer, da živijo v ZDA po zaslugi neoliberalne religije, ki jo prav njegova banka tako uspešno prakticira, v povprečju danes slabše kot pred tremi desetletji, pa tudi v Evropi se nam dogaja podobno. Le ugibamo lahko, kako bogato ga bodo nagradili pri Goldman Sachs, če bo naša vlada s privatizacijo pridno nadaljevala, saj si bo tudi sam za tako njeno ravnanje lahko lastil zasluge.

Za zaključek še to. Vse bolj se kaže, da gre v razpravah za in proti privatizaciji vedno očitneje za soočenje dveh konceptov o prihodnjem razvoju Slovenije. Eden se zavzema za močno državo, ki se jo naj po zgledu držav severne Evrope učinkovito in pošteno upravlja v korist večine državljanov – takemu upravljanju je državno lastništvo vsaj v strateških podjetjih v veliko pomoč -, alternativni koncept pa je neoliberalno usmerjen in se zavzema za šibko državo, v kateri se njena ključna ravnanja podreja interesom kapitala (v našem primeru predvsem tujega) in bogatih.